

3. Бордюгова Н.В. Правопорушення в спорті: допінг. Поняття і історія розповсюдження // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 1. – С. 291–295.

4. Апаров А.М. Спортивне право України : [навчальний посібник] / А.М. Апаров. – К. : Істина, 2012. – 520 с.

ШЕВЧУК О.М.

асистент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»

ІНСТИТУТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

Домінуючою тенденцією розвитку наркотичних проблем в Україні є постійне збільшення зареєстрованої кількості хворих на наркотичну залежність та зростання незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин [1]. Одним із засобів запобігання та протидії незаконного обігу наркотичних засобів є адміністративна відповідальність. Адміністративна відповідальність – один із основних інститутів адміністративного права, який охоплює велику кількість адміністративно-правових норм, що характеризують і регулюють даний вид відповідальності. Сучасний період розвитку інституту адміністративної відповідальності в сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин характеризується великою рухливістю, необхідністю адміністративно-юрисдикційної захисту нових суспільних відносин.

Під інститутом права в науковій літературі розуміється уособлена група правових норм, які регулюють однорідні суспільні відносини конкретного виду. Правовий інститут є основою галузі права. Юридичні норми утворюють галузь права безпосередньо, а через інститути. Галузь права – це уособлена сукупність норм, спрямована на регулювання певної сфери якісно однорідних суспільних відносин [2, с. 250].

Інститут галузі права характеризується тим, що він:

– регулює певний вид (окрему ділянку, фрагменти, сторону) однорідних суспільних відносин або здійснює особливі завдання в даному регулюванні;

– має відносну самостійність, незалежність від інших інститутів права;

– характеризується специфічністю засобів правового регулювання;

– має можливість формувати загальні поняття у власних межах, тобто в межах видових явищ [3, с. 364].

Ю. П. Битяк визначає, що адміністративна відповідальність – це «накладення на правопорушників загальнообов'язкових правил, які діють у державному управлінні, адміністративних стягнень, що тягнуть за собою для цих осіб обтяжливі наслідки матеріального чи морального характеру» [4, с. 167]. С. Т. Гончарук зазначає, що адміністративна відповідальність – «це специфічна форма негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на відповідну категорію протиправних проявів (передусім адміністративних проступків), згідно з якою особи, які скоїли ці правопорушення, повинні дати відповідь перед повноважними державними органами за свої неправомірні дії і понести за це адміністративні стягнення в установленому законом порядку» [5, с. 9]. На думку С. Г. Стеценка, адміністративна відповідальність є різновидом юридичної відповідальності, що полягає в застосуванні до осіб, які вчинили адміністративні проступки, особливих санкцій адміністративних стягнень [6, с. 227]. Отже, характеризуючи вищевказані поняття, більшість вчених вважають, що адміністративна відповідальність – це форма реагування органів держави на адміністративне правопорушення, що виражається в застосуванні до порушника каральних адміністративних санкцій. Аналіз поняття і змісту адміністративної відповідальності як виду юридичної відповідальності, дозволяє відзначити, що вона виступає в якості одного з основних способів захисту суспільних відносин, необхідності адекватної реакції держави на їх порушення. Як засіб охорони правопорядку адміністративна відповідальність нормативно визначена і полягає в застосуванні правових санкцій, є наслідком винного суспільно небезпечного діяння, супроводжується державним і

громадським осудом правопорушника і вчиненого ним діяння, пов'язана з примусом, з негативними наслідками для правопорушника, реалізуються у відповідних процесуальних нормах.

Аналіз ознак адміністративної відповідальності дозволяє виділити три її підстави: 1) нормативну, тобто систему норм, що регулюють її; 2) фактичну, тобто діяння конкретного суб'єкта, що порушує правові приписи, які охороняються адміністративними санкціями (адміністративне порушення); 3) процесуальну, тобто акт компетентного суб'єкта про накладення конкретного стягнення за конкретне адміністративне правопорушення.

Під інститутом адміністративної відповідальності можна розуміти сукупність адміністративно-матеріальних і адміністративно-процесуальних норм, що регулюють суспільні відносини, пов'язані із здійсненням компетентними органами і посадовими особами своїх повноважень щодо безпосереднього встановлення факту та складу адміністративного проступку, особи винного та застосування до нього конкретного стягнення (або звільнення від нього), а також відносини, пов'язані з процедурою порушення і розгляду справи, винесенням, оскарженням і виконанням рішення про стягнення [7, с. 11].

У сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин реалізація норм інститутів адміністративної відповідальності відбувається в рамках адміністративно-деліктного права. Адміністративно-деліктне законодавство не формує поняття адміністративного правопорушення в сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, оскільки використовується поняття загального порядку – адміністративне правопорушення. На нашу думку, адміністративним правопорушенням у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин є протиправне, винне діяння (бездіяльність) фізичної або юридичної особи, за яке Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) або законами про адміністративні правопорушення встановлена адміністративна відповідальність.

Чинний КУпАП містить шість адміністративних проступків, пов'язаних з обігом наркотичних засобів і психотропних речовин: стаття 44 «Незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах»; ч.1 ст. 44 «Ухилення особи, хворої на наркоманію, від медичного огляду на наявність наркотичного сі'яніння»; ч. 2 ст. 44 «Ухилення особи, яка *зловживає наркотичними засобами або психотропними речовинами, від медичного обстеження*» віднесені до глави 5 «Адміністративні порушення в галузі охорони праці і здоров'я населення» (родовим об'єктом вищезазначених правопорушень за чинним законодавством є здоров'я населення).

А також проступки, передбачені: 1) ч. 1 ст. 106 «Невжиття заходів щодо забезпечення встановленого режиму охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць зберігання і переробки врожаю цих культур, а так само невжиття заходів щодо знищення післяжнивних залишків чи відходів виробництва, що містять наркотичні речовини»; 2) ч. 2 ст. 106 «Невжиття землекористувачами або землевласниками на закріплених за ними земельних ділянках заходів щодо знищення дикорослих конопель чи снотворного маку»; ст. 106 «Незаконні посів або вирощування снотворного маку чи конопель», віднесені до глави 9 «Адміністративні правопорушення у сільському господарстві, порушення ветеринарно-санітарних правил» (родовим об'єктом вищезазначених правопорушень за чинним законодавством є суспільні відносини у сфері охорони здоров'я населення).

На нашу думку, доцільно внести до особливої частини КУпАП нову главу «Адміністративні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин», визнавши родовим об'єктом вказаних правопорушень встановлений порядок обігу наркотичних засобів та психотропних речовин.

Отже, адміністративна відповідальність у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин має єдиний матеріальний і процесуальний зміст, власну нормативно-правову основу, відмінну від інших видів відповідальності, а її норми утворюють самостійний інститут

адміністративного права. А також виражає специфіку адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин та його правозастосовчу і правоохоронну функцію.

Література:

1. Настюк В. Я. До проблеми обговорення національної стратегії України щодо наркотиків (на період до 2020 р.) / В. Я. Настюк, О. М. Шевчук // <http://narko.gov.ua/komnarko/uk/publish/article/97356>
2. Загальна теорія держави і права: підруч. / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.]. – Х.: Право, 2010. – 584 с.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч. / О. Ф. Скакун. – Х.: Еспада, 2009. – 752 с.
4. Адміністративне право України: підруч. / Ю. П. Битяк, В. М. Гарапук, В. В. Богуцький [та ін.]. – Х.: Право, 2010. – 624 с.
5. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України: навч. посіб. / С. Т. Гончарук. – К.: НАУ, 2005. – 99 с.
6. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навч. посіб. / С. Г. Стеценко. – К.: Атіка, 2009. – 640 с.
7. Галаган И. А. Теоретические проблемы административной ответственности по советскому праву: автореф. дис. ...докт. юрид. наук / И. А. Галаган. – М., Всесоюзный научно-исслед. институт закон. – 1971. – 42 с.

ШКУТА О.О.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри галузевого права
Херсонський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВИПРАВЛЕННЯ І РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ЯК ПАРНІ КАТЕГОРІЇ

Відомо, що при застосуванні покарання цілі кримінальної відповідальності збігаються з цілями покарання, які визначені в ст. 50 КК України: це кара, виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами. У частині 1 статті 1